

„Brüsszeltől” a projektekig: a kohéziós politika átláthatósága

Ricardo Garcia Ayala ⁽¹⁾

Ki fog hasznot húzni a közösségi alapokból? Hogyan tájékozódhat a nagyközönség a strukturális alapok által finanszírozott projektekről? Milyen intézkedéseket javasolt a Bizottság az európai polgárok megkérdezésének és szerepvállalásának elősegítése érdekében? Milyen szerepet tölt be a Regionális Politikai Főigazgatóság ebben a hosszú távú folyamatban?

Az EREA által társfinanszírozott kertészeti kutatás és fejlesztés Barfleur-ben, Franciaország alsó-normandiai régiójában

Az Európai Unió a létrehozása pillanatától a gazdasági növekedés, a fenntartható fejlődés, valamint a tagállamok közötti gazdasági és szociális kohézió megteremtésén fáradozik. Az Unió közös politikákat honosított meg, létrehozta az egységes európai piacot, számos regionális fejlesztési programot dolgozott ki, utak, kórházak, iskolák és víztisztító állomások megépítésébe fektetett be, támogatta a szakmai képzéseket és a munkahelyteremtést, előmozdította a kutatást és az innovációt. Röviden: az Unió egy sor, több területet érintő intézkedést vezetett be, és pénzügyi támogatást nyújtott a kitűzött célok teljesítéséhez.

Mindezek ellenére egyáltalán nem biztos, hogy az európai intézményeknek, ideértve a Bizottságot is, sikerült elérniük, hogy az európai polgárok magukénak érezzék ezeket a kezdeményezéseket és az európai projekt egészét. A polgároknak tudniuk kell, hogy Európa milyen irányban halad, és érezniük kell, hogy ebbe ők is beleszólhatnak. Ugyanakkor az európai intézményeknek is meg kell hallgatniuk az európai polgárok véleményét, és választ kell adniuk azokra.

Az európai átláthatósági kezdeményezés

Az európai kezdeményezésekről folyó konzultáció és a polgárok ebben való részvételének megerősítése érdekében a 2005–2009-es stratégiai célkitűzéseibe a Bizottság azt a vállalását is belefoglalta, mely szerint növelik az érdekeltek lehetőségeit arra, hogy aktívabb szerepet vállaljanak a politikák megtervezésében. Ennek érdekében 2005. május 18-án megtartották az „európai átláthatósági kezdeményezés” legelső orientációs vitáját a Bizottság elnöke, José Manuel Barroso, és két alelnöke, Margot Wallström és Siim Kallas közleményei alapján. Ezen egy szolgálatközi csoportot is létrehozta, melyet a Bizottság főtárgyalója vezet. E csoport további tevékenységeit illetően 2005. november 9-én a Bizottság elhatározta az Európai Átláthatósági Kezdeményezés elindítását. Ezen kérdések regionális politikai jelentősége miatt Danuta Hübner európai biztos és szolgálatai már a szolgálatközi csoport megalakulásának pillanatától kezdve aktív szerepet vállaltak ebben a folyamatban.

⁽¹⁾ Az Európai Bizottság Regionális Politikai Főigazgatósága erőforrás-igazgatójának tanácsadója.

Az európai átláthatósági kezdeményezéssel kapcsolatban a Bizottság három kulcsfontosságú, nyílt konzultáció során előtérbe helyezendő elemet azonosított:

- Egy jobban strukturált és közös szabályokkal kiegészített keretre van szükség az érdekcsoportok képviselői (a **lobbizók**) számára, valamint meg kell erősíteni és fejleszteni kell a Bizottság politikáját a **civil társadalom szervezetei** és a többi érdekelt bevonása területén.
- Konzultációs minimumkövetelmények kialakítása a Bizottság számára és az átláthatóság garantálása az érdekcsoportok képviselői és a Bizottság között.
- El kell gondolkozni az **EU-s pénzalapok kedvezményezettjeire** vonatkozó információk közzétételéről, ideértve a tagországok azon kötelezettségét, hogy nyilvánosságra hozzák a megosztott kezeléssel források kedvezményezettjeinek a nevét.

Zöld könyv

Ezt a három elemet erősítették meg a Bizottság által 2006. május 3-án elfogadott *Zöld könyvben* ⁽²⁾. Ezen dokumentum központi témája az európai kommunikációs politika menetrendjét meghatározó látásmódok és javaslatok keresése. Ez a megközelítés megfelel a Bizottság által 2005. október 13-án elindított „D-terv a demokrácia, párbeszéd és vita érdekében” kezdeményezés mögött megbúvó gondolatnak, mely a polgároknak az Európára vonatkozó vitákban való aktív részvételét szeretné ösztönözni. A D-terv annak a hosszú távú folyamatnak az első szakasza, mely az Európai Unió demokratikus alapjainak a megszilárdítását és az uniós polgárok alapértékei és elvárásai közé történő beépítését tűzte ki céljául.

Egy román stílusú freskó restaurálása a portugáliai Sousa-völgyben

(2) COM(2006)194 végleges.

A tájékoztatás és a kommunikáció mindig kulcsfontosságú szerepet töltött be azon eszközök sorában, melyeket a Bizottság a strukturális alapok bevezetéséhez használt a tagállamokban. A tevékenységek a partnerség, a szubsidiaritás és a közös alapkezelés szabályainak elvén alapulnak. Ennek velejárója, hogy a strukturális alapok által társfinanszírozott műveletek kezelése az egyes partnerek intézményes, törvényes és pénzügyi kompetenciáinak megfelelően történik. Ez azt is jelenti, hogy a Bizottságra átruházott hatalom ellenére a pénzügyi támogatások felhasználásáért a tagországok felelnek, és ez főleg az Európai Közösségek általános költségvetésére érvényes. A szabályzat a tagállamok strukturális alapokra vonatkozó tájékoztatási és reklámozási kötelezettségének részletes ismertetését is tartalmazza, mivel ezeket a közösségi politika hatékony és átlátható bevezetésének alapvető elemeként tartják számon.

Figyelemfelkeltés Észtországban

Már az alapok 2004-es rendelkezésre állása előtt is az észt alapkezelő hatóság egyik prioritása volt a nagyközönség figyelmének felkeltése a strukturális alapok iránt. A projekt finanszírozási és fejlesztési lehetőségeit bemutató első „vándorkiállítás” már korán, 2002-ben körbejárta az országot, és ezt 2003-ban megismételték. Ez elég számottevő érdeklődést keltett, és Észtország 2004-es, teljes körű EU-tagsága előtt egy bizonyos fokú türelmetlenséget is gerjesztett a potenciális kedvezményezettek körében.

Jelenleg az alapkezelő hatóság egyedül koordinálja az intézményközi információs csapat (amelyben az összes érintett minisztérium és bevezető ügynökség képviselve van) munkáját, amely a nagyközönséget és a potenciális kedvezményezetteket tájékoztatja az alapok által nyújtott sokféle lehetőségről. Ennek a csapatnak 18 tagja van, és ők koordinálják az összes figyelemfelhívó tevékenységet és magát a tervezést is. Az Észtország mind a 15 megyéjében megtalálható megyefejlesztési központok hálózata is segít az alapok megismertetésében és a helyi szereplők, azaz a nem kormányzati szervezetek, a vállalkozók és az önkormányzatok által kidolgozott projektek ösztönzésében.

A 2000–2006-os programozási időszakban tájékoztató célú események sorozatát szervezték, a tematikus kerekasztal-beszélgetésektől (pl. a foglalkoztatás terén) az összes operatív programot lefedő, több mint 200 résztvevős szemináriumokig. A mostani tevékenységek az újságokat, a tévét és a rádiót, de az internetet is célba vették. Ezeknek a folyamatban lévő tevékenységeknek köszönhetően az éves felmérések az EU észtországi támogatásainak széles körű ismertségét mutatták ki (a lakosság 84%-a). Azt is meg kell jegyezni, hogy 2007 kezdetéig Észtország a strukturális alapokból 2004–2006-ra kapott összes juttatásának a felét költötte el, és azon van, hogy 2008 végéig az összes támogatást felhasználja.

Kapcsolatfelvétel: Pénzügyminisztérium, Tallinn, Észtország. www.struktuurifondid.ee

Egy bölcsőde megnyitása a lipcei URBAN II területen, Németországban

Tájékoztatás és reklámozás: konkrét intézkedések

Ezzel kapcsolatban a Regionális Politikai Főigazgatóság (DG REGIO) felkérésére a Bizottság egy sor, a tagországok által alkalmazandó tájékoztatási és reklámozási intézkedést fogadott el 2000 óta. Ezek között található:

- A tájékoztatási intézkedések **elveinek és általános alkalmazási területeinek** meghatározása, hogy a nagyközönség figyelmét fokozottabban ráirányítsák a strukturális alapok tevékenységeire, és hogy növeljék az átláthatóságot abból a célból, hogy az EU közelebb kerüljön a polgáraihoz, hogy azok tisztában legyenek az EU életminőségüket javító és a regionális aránytalanságokat csökkentő hozzájárulásával.
- A **célcsoportoknak** és különösképpen a potenciális kedvezményezetteknek (helyi és regionális hatóságok, gazdasági és szociális partnerek, végső kedvezményezettek) szánt tájékoztatási és reklámozási intézkedések, melyek nemcsak az európai támogatások által biztosított lehetőségekre, hanem azokra az információkra is rávilágítanak, amelyek tudatosítják a polgároknak az EU-nak a segélyprogramokban betöltött szerepét és ezen programok eredményeit. A médiát (sajtó, rádió, televízió) is adekvát módon tájékoztatni kell.

Minden egyes operatív program esetén az irányító hatóság kinevez egy vagy több személyt **tájékoztatási és reklámozási felelősnek**, és tájékoztatja a Bizottságot az átláthatóság biztosítása érdekében tervezett tájékoztatási és reklámozási stratégia tartalmáról és bevezetéséről, különös tekintettel a programok potenciális és végső kedvezményezetteire. A 3 millió eurót meghaladó befektetések esetén hirdetőtáblákat és emléktáblákat állítanak fel.

Végezetül pedig elmondható, hogy a szabályozások egy sor olyan szabályt és intézkedést is tartalmaznak, amelyek a projektek nyomán követésével kapcsolatosak, például brosrák kiadása és sajtótájékoztatók, valamint az operatív programokra és a kohéziós politika keretében megvalósított közösségi beavatkozások célkitűzéseire és prioritásaira vonatkozó szemináriumok és konferenciák.

Románia: Az előcsatlakozási pénzalapok videoklipjei

Románia Európai Integrációs Minisztériuma egy olyan reklámkampányt folytatott 2005-ben, amelynek célja a PHARE-pénzekkel társfinanszírozott tíz legjobb projekt széles körű megismertetése volt. A minisztérium tíz (román és angol nyelvű), egyenként háromperces videoklipet készített az alábbi projektekről:

- egy IT-park kiépítése Hemeiuşon, Bákó megyében,
- Nagybánya történelmi központjának restaurálása,
- egy sportközpont renoválása Resicán,
- a fogyatékkal élő fiatalok szociális integrálása színhátszás révén, Brăilán
- a műszaki tanintézmények modernizálása Brassóban,
- egy időseknek szánt szociális központ létrehozása Piatra Neamţon,
- az amarai gyógyfürdő infrastruktúrájának a modernizálása,
- egy fazekasiskola létrehozása a Negreşti-Oaş-i régióban nagy múlttal rendelkező tevékenység támogatására,
- egy nagy kockázati körülmények között dolgozó karbantartási szolgáltatás kifejlesztése Râmnicu Vâlceán,
- egy műtárgyak restaurálására szakosodott központ létrehozása Gyulafehérváron.

Ezeket a videoklipet bemutatták az országos televízióban, és CD-lemezen is rendelkezésre állnak.

Kapcsolatfelvétel: aurora.tranescu@mfinante.ro

Angliában az új sunderlandi metró néhány kocsija az EU színeit viseli

2007–2013: három új eszköz

Mindazonáltal világos, hogy a tájékoztatás és az átláthatóság nem új fogalmak a strukturális alapok kezelését illetően. Az ezeket az alapokat irányító szabályok és intézkedések olyan szigorú szabályokat is tartalmaznak, amelyek a regionális politikában már eddig is alkalmazásra kerültek. A következő programozási időszakban (2007–2013) a már meglévő intézkedéseket megerősítik, és három új, ezeket kiegészítő munkavégzési és tájékoztatási eszközt is bevezetnek:

- A hatékony tájékoztatás érdekében alapvető fontosságú első eszköz az egyes operatív programok **kommunikációs terve**, melyet az alapkezelő hatóságoknak kell elkészíteniük, és a Bizottságnak kell elfogadnia. A tájékoztatási intézkedéseknek a potenciális kedvezményezetteknek vagy a kedvezményezetteknek és a nagyközönségnek kell szólniuk. A közösségi segítség hozzáadott értékét az összes tájékoztatási tevékenységben ki kell hangsúlyozni. A kommunikációs tervek előkészítése, bevezetése, nyomon követése és kiértékelése jelentik azokat az eszközöket, amelyekkel a Bizottság biztosítani szeretné a strukturális alapok és a Kohéziós Alap tényleges átláthatóságát és megfelelő kezelését.
- A második eszköz keretében a Regionális Politikai Főigazgatóság a **kommunikációs szakértők** fokozottabb **hálózatba tömörítését szeretné elérni úgy regionális, mint országos és közösségi szinten**. Az előirányzott közösségi hálózatnak lehetővé kell tennie a tagállamok hatóságai és a Bizottság közötti együttműködés és tapasztalatcsere fokozását.
- Az európai átláthatósági kezdeményezés keretében kifejlesztendő harmadik eszköz a **strukturális és kohéziós alapok kedvezményezettei** névsorának nyilvánosságra hozatala. Ebben a tekintetben a Bizottság új végrehajtási szabályzata kimondja, hogy az alapkezelő hatóságoknak értesíteniük kell a potenciális kedvezményezetteket, hogy

Az EU-támogatás promóciója Spanyolországban

a pénzügyi támogatás elfogadásával együtt azt is elfogadják, hogy felvegyék őket a kedvezményezettek listájára. Ezeket a a projektek neveit és az egyes műveleteknek nyújtott állami finanszírozás mértékét is feltüntető listákat az említett szabályzat 7.2(d) cikkének megfelelően fogják közzétenni.

Az összes ilyen előirányzat egy hosszú távú folyamat részét képezi, mely amellel, hogy hozzájárul az európai pénzalapok hatékonyabb felhasználásához, az állampolgárok közösségi intézményekkel történő kapcsolatának javítását és az Európai Unió demokratikus alapjainak megszilárdítását is célozza.

A Clare Island elektromos árammal való ellátása, Mayo megye, Írország

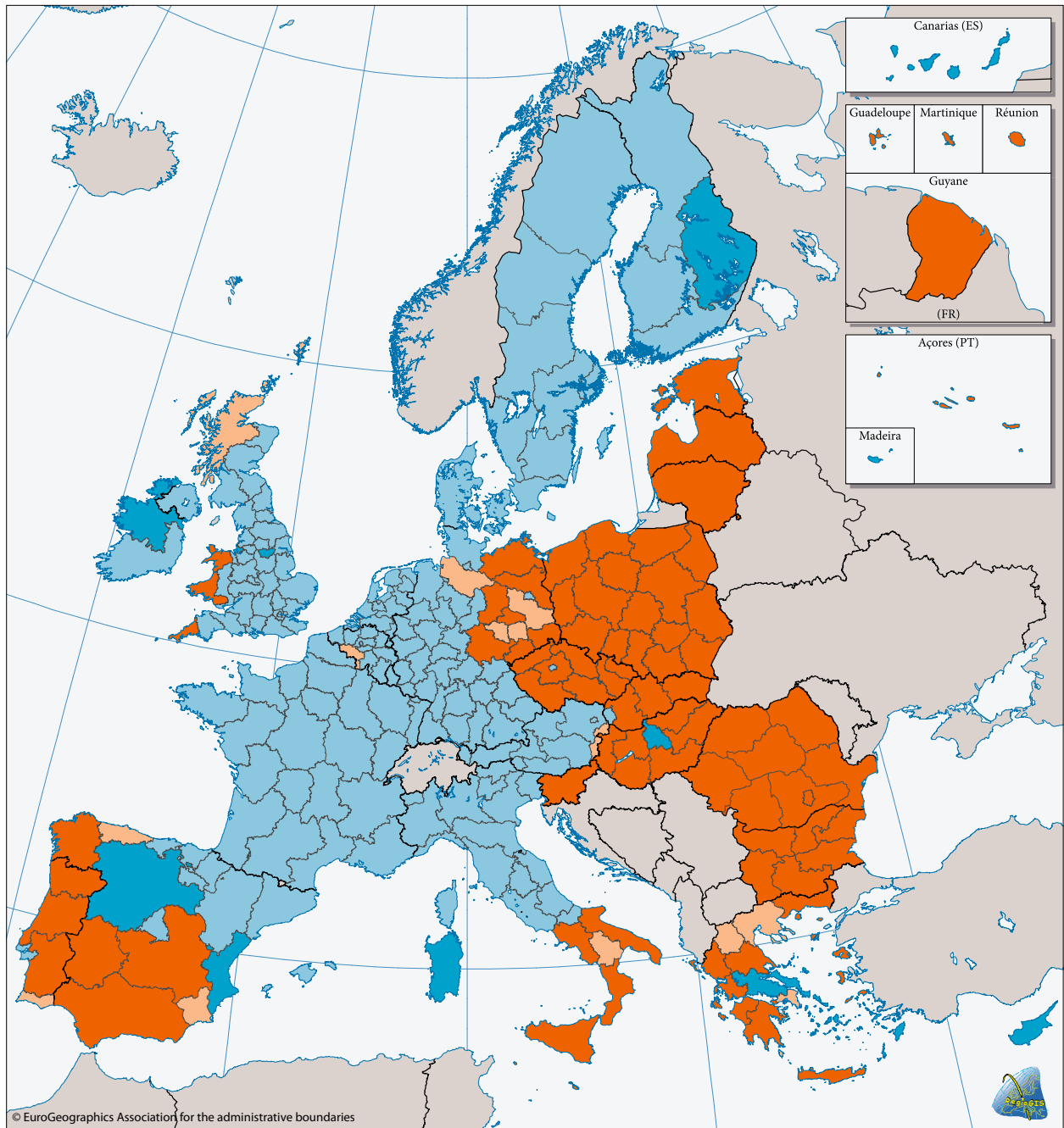
Mit tett értünk Európa?

Az Európai Bizottság támogatását élvező nemzetközi szervezet, az „Európai Mozgalom” által 2007 februárjában elindított „Hallasd a hangod, Európa!” kampány keretében bemutatott európai uniós vívmányok egyik legfontosabbika a regionális politika volt.

A kampányban központi helyet kapott az az animáció, mely a Monty Python „Brian élete” című filmjének egyik szemelvényéből készült. A „Mit tett értünk Európa?” című animációt hozzávetőleg 300 helyi, országos és/vagy európai eseménnyel kombinálták Európa minden részén. Ezt 20 nyelven, 25 helyi webportál támogatta, melyek online fórumokat és multimédiás tartalmakat is rendelkezésre bocsátottak. A cél egy átfogó vitatapasztalat biztosítása minél több európai polgár számára.

Az animációt a következő weboldalon tekintheti meg: <http://www.whathaseuropedone.eu/index.php>

Az Európai Mozgalom honlapja: <http://www.europeanmovement.org/>

Strukturális alapok 2007–2013:

A konvergencia és a regionális versenyképesség célkitűzései

- Konvergencia-régiók
- Fokozatos kivonási régiók
- Fokozatos bevezetési régiók
- A regionális versenyképesség és foglalkoztatás régiói

A 2006. októberi helyzet
A bulgáriai és romániai régiós határok csupán tájékoztató jellegűek.

0 1 000 km